

Hermanis Paukšs

RAGANAS TRĪS NOSLĒPUMI
Pasaku luga divos cēlienos

DARBOJAS

Runcis Filimurrs

Zēns Mēnestiņš

Ragana

Raganas dēls

Kāds vīrs

Krodziniece

Pelēns

Sulainis

Vīriņš

Zeltači

Melnais kumeļš

Alnis

Lapsa

Pele

1. CĒLIENS

1. aina

Pie divām kapu kopiņām sēž Mēnestiņš. Parādās runcis Filimurrs

Filimurrs. Es ļoti atvainojos par traucējumu. Mans vārds ir Filimurrs.

Mēnestiņš. Mans vārds ir Mēnestiņš, kungs.

Filimurrs. Kungs...Hm! Nav nemaz tik nepatīkami, ja tevi sauc par kungu. Es gan, godīgi sakot, neesmu pie tā pieradis, tāpēc sauc mani par Filimurru. Es skatos, tu esi tāds skumjš un vientuļš.

Mēnestiņš. Jā, vakar šeit apglabāja manus vecākus. Tēvu un māti. Viņi abi mira vienā dienā.

Filimurrs Izsaku visdziļāko līdzjūtību. Lai gan tas ir skaisti, ja divas mīlošas būtnes mirst vienā dienā. Viņi taču ļoti mīlēja viens otru?

Mēnestiņš. Jā, ļoti.

Filimurrs. Man arī bija kaķenīte, kuru es ļoti mīlēju... Bet ko lai dara, viņu nokoda suns. Protams, tikko es to uzzināju, arī nelieša dienas bija skaitītas. Ššš...Ciest nevaru neliešus. Bet un jau tā ir pagātne. Ak, skaistā Murrianna! Atmiņas par tevi es mūžam glabāšu savā sirdī... Tu tāpat esi palicis gluži viens?

Mēnestiņš. Jā.

Filimurrs. Un ko tu domā iesākt?

Mēnestiņš. Es nezinu. Vislabāk būtu apgulties tepat pie saviem vecākiem un arī nomirt...

Filimurrs. Nerunā muļķības. Dzīvajiem neklājas tādas valodas. Dzīvajiem ir jāmīl dzīve.

Jo dzīve... tā ir dzīve. Vai saprati?

Mēnestiņš. Ne gluži.

Filimurrs. Nekas. Gan kādreiz sapratīsi. Tev vēl viss ir priekšā. Vai gribi nākt man līdzi?
Mēnestiņš. Uz kurienu?

Filimurrs. Pasaulē. Meklēt laimi un piedzīvojumus, satikties vaigu vaigā ar briesmām un pārvarēt tās. Palīdzēt labajam un uzveikt ļauno

Mēnestiņš. Es nezinu...

Filimurrs. Nu labi. Tad es eju viens.

Mēnestiņš. Nē. Pagaidi... Es iešu tev līdzi... Tikai vispirms atvadišos no vecākiem...

Filimurrs. Es tevi netraucēšu. Kad būsi gatavs, pasauc. (Prom)

Mēnestiņš. Ardievu, mīlo māmiņ un mīlo tētiņ! Es tagad došos pasaulē kopā ar Filimurru... Mēs tiksimies vaigu vaigā ar briesmām un cīnīsimies pret ļauno. Palīdziet man šajās gaitās! Ardievu... Es aizeju. Filimurr!

Parādās Filimurrs.

Filimurrs. Es esmu šeit.

Mēnestiņš. Ejam!

Filimurrs. Ejam, Mēnestiņ!

Viņi iet. Filimurrs uzsāk kādu tautasdziesmu. Mēnestiņš sākumā nedroši, tad arvien drošāk pievienojas piedziedājumam.

2. aina

Tumsa. Lietus un pērkons.

Mēnestiņš. Filimurr... Filimurr...

Filimurrs. Tepat jau es esmu. No kurienes tas negaiss tik pēkšņi uzkuļās?

Mēnestiņš. Filimurr...

Filimurrs. Dzirdu, dzirdu. Gan jau būs labi. Galvenais – nenokārt degunu. Nokārtu degunu viegli var notriekt ar dubļiem.. Pēc tam būs jāmazgājas.

Mēnestiņš. Es neko neredzu.

Filimurrs. Es par to nebrīnos. Turies tik pie manis! Gan jau mēs kaut kur nokļūsim. Man jāteic, ka es vienmēr esmu kaut kur nonācis un nav vēl bijis tāda gadījuma, kad es nebūtu nonācis nekur. Cerēsim, ka šoreiz neies sliktāk. Vai tu vēl turies uz kājām?

Mēnestiņš. Mazliet turos. Vai mums vēl tālu jāiet?

Filimurrs. O, jā! Vismaz līdz galam.

Mēnestiņš. Un kur ir gals?

Filimurrs. Turpat, kur sākums, un mazliet pa kreisi.

Mēnestiņš. Tad jau mēs ejam pa apli.

Filimurrs. Nu, ne gluži. Kā jau teicu,, mēs turamies mazliet pa kreisi. Paklau, te ir kaut kāds kalns!

Mēnestiņš. Kas tas ir par kalnu?

Filimurrs. Pagaidām mums tas ir vienkārši kalns. Es nešaubos – kādam tas ir noteikts un zināms kalns, bet mums tas ir noteikts, tomēr nezināms, taču paliek cerība, ka arī mums tas reiz kļūs zināms. Te ir kaut kāds caurums.

Mēnestiņš. Tātad tas ir kalns ar caurumu?

Filimurrs. Pēc visa spriežot, jā. Nosauksim šo caurumu skaidrības labad par alu un līdzsim iekšā.

Mēnestiņš. Bet ja un tai alā kāds ir?

Filimurrs. Tad tur būs arī mēs

Mēnestiņš. Filimurr, man bail!

Filimurrs. Nebaidies! Lai arī kāds briesmonis tur būtu, - ar to mēs vismaz varam cīnīties, bet ko tu padarīsi lietum? Tas izmērcē tevi līdz kaulam un pat nedomā par to atvainoties. Lietu, draugs, ne ar kādu viltību nepieveiksi. No tā var vienīgi paslēpties. Tāpēc lienam iekšā: es pa priekšu, bet tu seko man.

Mēnestiņš. Jā, Filimurr, es eju.

Filimurrs. Kā rādās, šī ir pamatīga ala. Es domāju, ka to ir rakuši vismaz četri lāči. Tikai tu nebaidies, četri lāči - tas nav daudz, astoņi lāči ir divreiz vairāk. Vai tu esi nosalis, Mēnestiņ?

Mēnestiņš (zobiem klabot). Mazliet... Jā...

Filimurrs. Te ir kaut kādi žagari, iepazīstināšu tos ar savām šķiltavām, varbūt iznāks ugunskurs.

Tumsā uzšķiļas dzirksteles, pamazām iedegas ugunskurs, izgaismojot lielu alu, Filimuru un drebošo Mēnestiņu. Negaiss sāk pierimt.

Filimurrs. Dzirdi? Negaiss pierimst. Tā tas vienmēr dara. Mērcē un drebina, bet, tikko tu esi drošībā, tā pierimst. Netrīci, nāc sildies!

Mēnestiņš nāk sildīties pie ugunskura

Filimurrs. Ne tādi vien negaisi ir bijuši. Reiz, atceros, kokus ar visām saknēm nesa pa gaisu. Gribēja arī mani aiznest, bet es pieķēros pie klints un neļāvos. Nav jau slikta tāda lidināšanās padebešos, jūties kā putns, bet ej nu sazini, kur tevi tāds negaiss aizludinās. Aizpūtīs vēl uz Mēnesi, bet no turienes lejā tikt grūti. Var jau būt, ka uz Mēness nemaz nav tik slikti, bet es vēl visu Zemi neesmu izstaigājis, un Zeme – tā tomēr ir mana māmuļa. Vai ne Mēnestiņ? Liksimies uz auss?

Mēnestiņš. Jā, liksimies!

Filimurrs. Vai esi mazliet sasilis?

Mēnestiņš. Esmu gan.

Filimurrs (nozāvājas). Rīt dosimies tālāk. Ar labu nakti, Mēnestiņ!

Mēnestiņš. Ar labu nakti, Filimurr!

Abi sataisās uz guļu pie ugunskura. Ugunskurs lēnām dziest, līdz kļūst pilnīgi tumšs. Alas dibenā parādās divas dzeltenas acis.

Balss. Vai te kāds ir?

Parādās vēl divi acu pāri. Tad vēl un vēl.

Balsis. Te kāds ir? Te ir kaut kas? Vai tas ir dzīvs? Tas guļ un nekustas. Mēs netiekam ārā. Tas guļ priekšā. Ko mēs darīsim?

Balsis turpina trokšņot un sasaukties.

Filimurrs. Ūja! Kas tad te notiek?

Balsis. Vai! Tas runā.

Filimurrs. Un kāpēc lai es nerunātu!

Balsis. Vai! Mums bail.

Filimurrs. Nav ko baidīties. Atļausiet stādīties priekšā! Mans vārds ir Filimurrs.

Balsis. Filimurrs... Filimurrs... Filimurrs... Filimurrs...

Filimurrs. Un ar ko man ir tas gods?

Balsis. Mēs nedrīkstam teikt.

Filimurrs. Tā? Kas tad jums to liedz?

Balsis. Mēs nedrīkstam teikt.

Filimurrs. Un ko jūs drīkstat?

Balsis. Mēs neko nedrīkstam. Mēs drīkstam tikai spīdēt. Un pusnaktī lidināties pa kokiem.

Filimurrs. Nn tad spīdīet un lidinieties veseli! Neiešu jau uzbāzties.

Balsis. Bet mēs netiekam ārā.

Filimurrs. Kā tad tā?

Balsis. Jā, tu esi mums priekšā.

Filimurrs. Nu, paklausieties! Es neesmu tik resns, kā jūs domājat.

Balsis. Bet mēs tik un tā netiekam garām.

Filimurrs. Tad jūs esat resni?

Balsis. Mēs neesam resni. Mēs vispār tikpat kā neesam. Un tomēr mēs netiekam garām.

Filimurrs. Bet lūdzu! Es jau varu arī iziet no alas uz kādu brītiņu.

Balsis. Bet tas otrs?

Filimurrs. Tas ir mans draugs Mēnestiņš. Viņš guļ.

Balsis. Lai viņš arī iziet ārā.

Filimurrs. Nekļūstiet nepieklājīgi! Viņš ir noguris un guļ.

Balsis. Bet mēs netiekam viņam garām.

Filimurrs. Nu tad palieciē iekšā.

Balsis sāk vaimanāt.

Filimurrs. Un netaisiet troksni! Viņš pamodīsies.

Balsis vaimanā vēl skaļāk.

Filimurrs. Nu, vai nav nekaunas!

Mēnestiņš (pamostas). Vai! Kas tas?

Filimurrs. Tie ir kaut kādi radījumi, kas grib tikt ārā no alas.

Balsis. Jā, laidiet mūs ārā!

Filimurrs. Ko lai dara? Jālaiž vien būs. Paiesim ārā, Mēnestiņ!

Filimurrs un Mēnestiņš iziet no alas.

Balsis. Uz priekšu, Zeltači!

Filimurrs. Ak jūs tātad sauc par Zeltačiem?

Zeltači. Vai! Viņš uzzināja Raganas Pirmo noslēpumu.

Filimurrs. Tiešām? Bet jūs neuztraucieties. Bez īpašas vajadzības es to neizmantošu. Un noslēpumi jau vispār tieši tam ir domāti, lai kāds tos atklātu.

Zeltači nešpetni vaimanā.

Filimurrs. Iesim tālāk, Mēnestiņ, te no gulēšanas tik un tā nekas neiznāks.

Mēnestiņš. Kas tā par Raganu, kuras noslēpumu mēs uzzinājām?

Filimurrs. To es pagaidām vēl nezinu, bet gan jau noskaidrosim. Tādēļ jau mēs ejam pa pasauli. Vai nu mazums Raganu! Pilnas visas malas. Gan tievas, gan resnas, gan īsas, gan garas, gan skaistas, gan neglītas. Jā, arī skaistas. Es reiz pazinu tādu. Domāju, ka eņģelis, bet izrādījās ragana. Es ja tā var izteikties, esmu raganu speciālists. Gan atradīsim arī šo, kuras pirmo noslēpumu nupat uzzinājām. Ejam, Mēnestiņ!

Filimurrs un Mēnestiņš aiziet, Zeltači vaimanādami lidinās apkārt.

3. aina

Lauks. Siena kaudzes. No vienas kaudzes izlien Filimurrs.

Filimurrs (izstaipās). Murr! Cik skaista diena! Būsim varen ilgi nogulējuši. Bet nemaz nav slikti. Visu vajag darīt vareni. Arī gulēt. Ei, Mēnestiņ, mosties!

No siena kaudzes izlien Mēnestiņš.

Filimurrs. Labdien, Mēnestiņ! Kā izgulējies?

Mēnestiņš. Labdien, Filimurr! Varen labi.

Filimurrs. Tas man patīk. Nu tad ejam tālāk!

Mēnestiņš. Un kurp mēs tagad iesim?

Filimurrs. Kā kurp? Tikai uz priekšu. Tur ir izredzes atklāt arī Raganas Otro un Trešo noslēpumu, un, kas man šķiet vissvarīgāk, tur var sastapt pašu Raganu.

Mēnestiņš. Bet ko mēs darīsim ar tiem noslēpumiem?

Filimurrs. To iepriekš nekad nevar zināt. Jārīkojas uz vietas. Un tas ir tas interesantākais. Vai tev tā nešķiet?

Mēnestiņš. Man šķiet, ka Raganu sastapt gan nebūtu sevišķi interesanti.

Filimurrs. Ko tu, Mēnestiņ! Tas ir daudz interesantāk, nekā tu spēj iedomāties. Visā savā mūžā neesmu sastapis neinteresantu Raganu. Un tu?

Mēnestiņš. Es vispār nevienu neesmu sastapis.

Filimurrs. Nu re, nu! Tad jau tev būs vēl interesantāk nekā man.

Mēnestiņš. Nu, nez vai.

Filimurrs. Asti gaisā, Mēnestiņ! Un uz priekšu! Tikai viena ķibe, man varen gribas ēst.

Mēnestiņš. Man arī.

Filimurrs. Bet arī šī ķibeles nav no vislielākajām. Ja gribas ēst, vajag paēst – un vairs negribēsies. Vai tu redzi viņā galā to māju?
Mēnestiņš. Redzu gan. Tā izskatās pēc šķūņa.
Filimurrs. Tas nav šķūnis, Mēnestiņ! Tas ir ceļmalas krogs. Protams, kārtīgi runči parasti met līkumu šādām vietām, jo no brandavīna smakas mums spalvas uz astes saslienā stāvus, bet neaizmirsīsim, ka ceļmalas krogos dažkārt var arī vareni paēst, tāpēc iesim tik turp.
Mēnestiņš. Iesim! Bet man nav naudas.
Filimurrs. Nebēdā neko! Ikvienam kārtīgam runcim vienmēr kāds dukāts ir azotē patvēries.

4. aina

Ceļmalas krogs. Ienāk Filimurrs un Mēnestiņš.

Filimurrs. Sveiki un veseli visapkārt! Lai gan, brandavu lietojot, pie labas veselības pieturēties grūti.
Krodziniece. Sveiki, jaunsķungi, sveiki!
Kāds vīrs. Cik sprigana valodiņa! Un cik braši zēni! Vienam, rau, pat ūsas izdīgušas.
Filimurrs. Varam pamērīt. Nez, kuram būs garākas?
Vīrs. Pavei. Šitas nav uz mutes kritis!
Filimurrs. Uz mutes krītot, var viegli glāzītē ievelties. Sēdi un gaidi, kamēr kāds izvilks.
Vīrs. Nu, tur nemaz nav tik slikti.
Filimurrs. Slikti jau nav, tikai ūsas slapjas.
Vīrs. Nē, šitam muti vis neaizbāzīsi.
Filimurrs. Kālab ne, ja bāž ar kaut ko garšīgu?
Krodziniece. Ko tad jaunsķungi vēlēsies? Vai kādu lāsīti?
Filimurrs. Ko nu niekus ar lāsītēm, cel galdā krūzi!
Krodziniece. Dies pas, veselu krūzi?
Filimurrs. Jā, saimniec, krūze piena būs pašā laikā.
Vīrs. Phe! Pienazīši.
Krodziniece. Bet vai ko maksāt jaunsķungiem ir?
Filimurrs. Par velti jau neprasām. (Uzsviež dukātu uz letes.)

Krodziniece salej viņiem pienu un iedod vēl klāt šo to no uzkožamajiem. Abi ceļinieki apmetas pie kāda galdiņa.

Mēnestiņš. Man tas vīrs diez ko nepatīk.
Filimurrs. Man jau arī ne, bet nevar prasīt, lai visi mums patiktu. Tas būtu par traku.

Vīrs apsēžas pie viņu galdiņa

Vīrs. Vai jaunsķungiem vēl kāds dukāts neatrastos?
Filimurrs. Dukāti šad tad atrodas uz ceļa.
Vīrs. Bet, ja tā labi pameklē azotē?
Filimurrs. Bāž tik roku savā azotē un meklē!

Vīrs. Jaunskungi laikam no tālienes?... Es par lētu naudu varētu ērtu naktsmītņi parādīt.

Filimurrs. Ar apskatīšanu vien atpūties nebūsi.

Vīrs. He, he, tas tiesa! Ja jaunskungiem patiks, varēs arī nakti pārļaut.

Filimurrs. Bet ja nepatiks?

Vīrs. Nu tad nekā.

Filimurrs. Labs ir! Par ko ne?

Vīrs. Dukāts būs?

Filimurrs. Būs.

Vīrs. Es ārā gaidīšu. (prom.)

Mēnestiņš. Filimurr, man šis vīrs nepatīk.

Filimurrs. Pareizi, man arī nepatīk, bet vajag taču tikt skaidrībā, kāpēc īsti viņš mums nepatīk. Gan būs labi, Mēnestiņ! Drosmīgajiem vienmēr laime smaida.

Beiguši maltīti, abi pieceļas un iet uz durvīm.

Krodziniece. Neejiet gan labāk, jaunskungi, viņam līdz!

Filimurrs. Par ko ne, saimniec?

Krodziniece. Nelāga slava šim vīram.

Filimurrs. Kāda nu kuram ir, ar tādu jāiztiek. Paldies par brīdinājumu, saimniec! Mēs uzmanīsimies.

Filimurrs un Mēnestiņš prom.

Krodziniece. Ai, jaunskungi, jaunskungi!

5. aina

Šķūnis. Vienā kaktā piesiets melns kumeļš, otrā noklāti salmi. Ienāk Filimurrs, Mēnestiņš un Vīrs.

Vīrs. Te nu, jaunskungi, jūs uz salmiem varēsiet atdusēties.

Filimurrs. Nekāda lepnā gulēšana jau nu vis nebūs.

Vīrs. Ka ne, ne, bet kur jūs vairs labāku dabūsiet?

Filimurrs. Šitādu gabalu salmu paklāja dēļ stiepties.... Tas un gan nebija to vērts.

Vīrs. Varat jau nemaksāt. Pūtiniet kaulus tāpat par velti.

Filimurrs. Labs ir! Rīt redzēsim, ko esi nopelnījis.

Vīrs. Kā jaunskungi vēlas. Var jau arī rīt. Tāpat pa nakti nebūs, kur tērēt.

Filimurrs. Nez, kāpēc tam tavam zirgam tāds sarkans spīdums ap purnu?

Vīrs. Ko un jokus, jaunskungs, zirgs bietes ēdis.

Filimurrs. Man patīk zirgi, kam garšo bietes.

Vīrs. Tad nu es iešu.

Filimurrs. Ej vien.

Vīrs. Saldu dusu, jaunskungi!

Filimurrs. Laiks rādīs.

Vīrs prom.

Mēnestiņš. Ko nu mēs darīsim, Filimurr?
Filimurrs. Kā – ko darīsim? Liksimies uz auss. Vēla nakts jau.
Mēnestiņš. Ir jau arī iets – vairāk nekā pusi dienas.
Filimurrs. Dažreiz ir vērts pat pusi gada iet.
Mēnestiņš. Re, Filimurr, kā tas zirgs uz mums skatās!
Filimurrs. Būtu tu bites pārēdies, ne tā vien skatītos.
Mēnestiņš. Filimurr, te nav droši!
Filimurrs. Ak, Mēnestiņ, Mēnestiņ, kur tad ir droši? Liecies tik salmos un guli!
Mēnestiņš (apguļas). Ar labu nakti, Filimurr!
Filimurrs. Ar labu nakti, Mēnestiņ! (Zirgam.) Ar labu nakti, kleperi!

Kumeļš nozviedzas.

Arī Filimurrs apguļas. Pēc brīža atskan viņa krākšana.
Tumsā gail tikai zirga acis un sarkans spīdums ap tā purnu. Zirgs lēnām sāk tuvoties gulētājiem, tad pēkšņi metas tiem virsū, pēc tam atsprāgst ar negantu zviedzienu un sāk lēkāt pa šķūni. Filimurrs aizdedz šķiltavas, Mēnestiņš pielec kājās.

Mēnestiņš. Filimurr!
Filimurrs. Tepat vien esmu.
Mēnestiņš. Kas tur notiek?
Filimurrs. Nabaga kleperis mani noturēja par bieti un gribēja apēst, bet es viņam pagrūdu priekšā akmeni. Nu būs nebēdniekam zobi apdrupuši. Kā nekā – bites tomēr mīkstākas. (Kumeļam.) Nāc, nāc, kārumniek, dabūsi vēl vienu bieti.

Zirgs zviedz, mētā galvu un turas tālāk no Filimurra. Ieskrien Vīrs.

Vīrs (zirgam). Ko viņi tev nodarījuši, Nešpetnais?
Filimurrs. Skaists vārds ir tavam biešu graužējam.
Vīrs. Jūs esat uzzinājuši Raganas Otro noslēpumu. Jums jāmirst.
Filimurrs. Lēnāk pār tiltu, ka neielūst.
Vīrs (izvelk nazi). Sagatavojieties savai pēdējai stundiņai.
Filimurrs. Nav vērts tik agri gatavoties.
Vīrs. Varat kliegt, te neviens jūs nedzirdēs.
Filimurrs. Tāpēc jau tavs kleperis tik droši taurē.

Vīrs metas virsū Filimurram, tas palec sānis, vīrs ietiec nazi sienā.

Filimurrs. Ne tik strauji. Ka nepakrīti. Iegriezīsi vēl rokā.
Vīrs (ar pūlēm izrāvis nazi). Nu pagaidi tu man, mutēsbrūķer!
Filimurrs. Es jau gaidu, bet tu pār mēru kavējies.

Vīrs metas vēlreiz Filimurram virsū, bet Mēnestiņš aizliek viņam kāju priekšā, un vīrs nokrīt.

Filimurrs. Tu, kā rādās, esi vārgs uz kājām.

Vīrs atkal pielec kājās un metas virsū Mēnestiņam, bet Filimurrs iebliež vīram ar mietu, un viņš nokrīt.

Filimurrs. To mēs vareni nostrādājām. Palīdzi man tagad viņu sasiet, jo sasietais vienmēr ir rāmāks nekā nesasietais.

Filimurrs un Mēnestiņš sasien vīru.

Mēnestiņš. Es jau domāju, ka mums pēdējā stundiņa klāt.

Filimurrs. Tu nepareizi domāji.

Mēnestiņš. Iesim prom no šejienes.

Filimurrs. Jā, te mums mierīga gulēšana nesanāks. Toties mēs zinām jau divus Raganas noslēpumus.

Mēnestiņš. Bet ko mums tas dod?

Filimurrs. Pagaidām neko, bet priekšdienās, kas zin, var noderēt.

Vīrs (paver acis). Vai...

Filimurrs. Paldies par naktsmājām, mums laiks doties tālāk. Ejam, Mēnestiņ!

Mēnestiņš. Ejam!

6. aina

Palss, dūmakains rīts. Purvs. Sīki nīkulīgi kociņi. Iet Filimurrs un Mēnestiņš.

Filimurrs. Uz priekšu, Mēnestiņ! Vai kājās vēl turies?

Mēnestiņš. Turos, bet tik tikko. Acis pagalam līp ciet.

Filimurrs. Iespraud skujiņas, lai turas vaļā. Tagad nav laika miegoties. Jātiek arī no šīm dūkstīm.

Mēnestiņš. Vai tiešām nogurumam pār tevi it nemaz nav varas, Filimurr?

Filimurrs. Kas pats sev saimnieks, pār to citiem nav varas. Liec uzmanīgi kāju manās pēdās, citādi iebruksi kādā slīkšņā.

Mēnestiņš. Es lieku.

Filimurrs. Redzi, iestigt nav liela māka, bet arī tikt – tas, draugs, nav tik vienkārši. Runā, ka zaķis ar lāci reiz gājuši pa purvu. Un zaķis iestidzis. Lācis gan šo aiz ausīm esot izvilcis ārā, bet zaķim no tās reizes, pats zini, cik garas ausis. Tu taču negribi tādas.

Mēnestiņš. Negribu gan.

Filimurrs. Nu re, nu! (apstājas.) Skat, te kāds jau ir gājis... Tādas pazīstamas pēdas...

Mēnestiņš. Kam tās ir?

Filimurrs. Tās ir mūsu pēdas. Mēnestiņ. Mēs jau reiz te esam bijuši. Būsim apmetuši riņķi. Nelāga lieta. Mēs tik drīz no šejienes arī vis netiksim.

Mēnestiņš. Ko lai mēs tagad darām?

Filimurrs. Pasēdēsim un padomāsim.

Abi apsēžas

Filimurrs. Man tā vislabāk domas raisās. Ir radījumi, kam vislabāk domas raisās ejot. Tā ir tā saucamā kājminamā domāšana. Dažreiz jāiztiek arī ar tādu.. Ja mēs varētu saskatīt sauli, tad zinātu, uz kuru pusi iet, bet tagad – ej nu saziņi, visam pāri kā balts šķidrums pārņemts... Nē, šoreiz domāšana nelīdz. Iesim tik uz priekšu un centīsimies nemest lokus. Gan jau kaut kur nonāksim.

Abi pieceļas un iet tālāk, kamēr aiziet, tad parādās no otras puses.

Filimurrs. Tā. Skaties, atkal mūsu pēdas! Mēs esam apmetuši vēl vienu riņķi. Nu kaut kaut kas traks!

Mēnestiņš. Labi nebūs, Filimurr!

Filimurrs. Kas teica, ka nebūs labi? Es ceru, ka tas nebiji tu, Mēnestiņ? Būs labi. Būs vienmēr labi un tikai labi, un nekā citādi. Sapрати?

Mēnestiņš. Sapratu, Filimurr. Skaties, tur kāds nāk!

Parādās alnis ar nokārtu galvu. Lēnām brien pa purvu.

Mēnestiņš. Vai! Kas tas?

Filimurrs. Alnis. Viņš mūs izvedīs no purva. (Alnim.) Sveiks, draugs!

Alnis neapstādamies turpina ceļu.

Filimurrs. Ei, draugs, vai tu esi kurls?

Alnis turpina ceļu.

Mēnestiņš. Filimurr, vai viņš nav noburts?

Filimurrs. Ej un saziņi! (Alnim.) Draugs, palīdzi mums izķepuroties no šejienes!

Alnis aiziet.

Mēnestiņš. Aizgāja.

Filimurrs. Šī lieta nav tīra. Gluži vai ķepas nolaižas. Bet tas nekas. Pāiet var arī ar nolaižām ķepām. Vai ne, Mēnestiņ?

Mēnestiņš. Jā, Filimurr.

Parādās lapsa. Iet tāpat kā alnis ar nokārtu galvu.

Filimurrs. Skaties, Mēnestiņ!

Mēnestiņš. Lapsa. Bet tā jau arī tāda kā lēmēta...

Filimurrs (lapsai). Ei, lapsiņ, māsiņ!

Lapsa neapstādamās turpina ceļu.

Mēnestiņš. Lapsiņ! Lapsiņ! Apstājies!

Lapsa turpina ceļu

Filimurrs. Ei, atsaucies!

Lapsa nozūd.

Filimurrs. Cits nekas neatliks, kā sekot viņiem pa pēdām. (Meklē pēdas.) Tā lieta ir pagalam netīra. Aizgājuši bez pēdām. To nu gan es nebiju domājis...

Mēnestiņš. Skaties, pele!

Filimurrs. Ā, tu jau nu man neizspruksi! (Metas pelei pakaļ, tā pazūd.) Izspruka gan! Kur viņa palika? Kā izgaisusi...

Mēnestiņš. Filimurr, tev jau nolaižas aste.

Filimurrs. Ko? Nekas tamlīdzīgs. Man ienāca prātā vienreizēja doma. Neiesim vairs uz priekšu un taisni, bet gan atpakaļ un ar līkumu. Vai ne, Mēnestiņ?

Mēnestiņš. Ejam, Filimurr!

Abi dodas ceļā. Filimurrs uzsāk kādu dziesmu, Mēnestiņš viņam pievienojas. Pēc brīža abi atkal nonāk vecajā vietā.

Filimurrs. Jā...

Mēnestiņš. Šī vieta man šķiet pazīstama.

Filimurrs. Nu jau pat pārāk pazīstama... Nekur tālāk neesam tikuši.

Mēnestiņš. Vai tās ir beigas, Filimurr?

Filimurrs. Mēnestiņ, ko tu runā!

Mēnestiņš. Tev jau arī, Filimurr, aste nolaidusies.

Filimurrs. Nekas, es to tūlīt atkal pacelšu.. Lūk tā! (Sauc.) Ei, kas mūs te vazā ap akačiem?

Atskan sīks smiekliņš

Mēnestiņš. Te kāds ir.

Filimurrs. Vai te kāds ir?

Sīkais smiekliņš atkārtojas

Filimurrs. Lien ārā un nespēlē paslēpes!

Balstiņa. Bet ja nu es nelīdīšu?

Filimurrs. Tad tupi vien, kur esi ielīdis.

Balstiņa. Un tupēšu arī.

Filimurrs. Vai tev vienam nav garlaicīgi?

Balstiņa. Nē, es ar interesi skatos, kā jūs klimstat.

Filimurrs. Nāc labāk aprunāties ar prātīgiem ļaudīm. Vai varbūt tev bail?

Balstiņa. Kāpēc gan lai es baidītos?

Filimurrs. Es jau arī domāju, ka nav ko baidīties, bet tu esi nolīdis kaut kur krūmos kā pēdējais zķpastala.

Mēnestiņš. Zaķpastala, zaķpastala.

Atskan sīks smiekliņš, izlien mazs vīriņš

Filimurrs. Ak tāds tu esi...

Vīriņš. Tāds gan.

Filimurrs. Tad saki – kāpēc tu mūs vazā te pa tīreli?

Vīriņš. Gribu un vazāju.

Filimurrs. Un kad tev apniks?

Vīriņš. Man nekad neapnīk.

Filimurrs. Kā tevi sauc, vecais?

Vīriņš. Gribat uzzināt Raganas Trešo noslēpumu? Nekas nesanāks.

Filimurrs. Tātad šis ir Raganas purvs?

Vīriņš. Raganas gan.

Filimurrs. Viss skaidrs. Vai tu vari mūs aizvest pie Raganas?

Vīriņš (smejas). Kāpēc gan ne? To es varu.

Filimurrs. Tad nekavējies. Iesim turp!

Vīriņš (smejas). Iesim, iesim.

Filimurrs. Ejam, Mēnestiņ!

Visi trīs dodas ceļā

OTRAIS CĒLIENS

1. aina

Raganas pils. Ragana sēž pie šūpuļa un dzied šūpuļdziesmas savam dēlam, kas ir kā liela kūniņa ar galvu.

Ragana. Vēl tikai trīs dienas, manu dēliņ, atlikušas, tad tu beidzot izkūņosies un varēsi precēties.

Dēls. Ai, man visas maliņas sāp!

Ragana. Tas ir labi, ka sāp. Tas nozīmē, ka nu jau drīz, nu jau pavisam drīz kūniņas apvalks plīsīs un tu kļūsi par īstu ragandēlu.

Dēls. Ai, es negribu, ka sāp! Es gribu bez sāpēm.

Ragana. Pacieties, dēliņ, pacieties! Ilgi vairs nesāpēs. Vēl tikai trīs dieniņas.

Dēls. Trīs dienas – tas ir ļoti daudz, es negribu trīs dienas.

Ragana. Gan jau izturēsi.

Dēls. Neizturēšu vis!

Ragana. Izturēsi, izturēsi! Ne vien vien ragandēls ir izturējis.

Dēls. Bet es neizturēšu. Vai mana līgava ir skaista?

Ragana. Skaista, skaista, nu gluži kā mušiņa tik skaista.

Dēls. Es negribu kā mušu, es gribu kā zirnekli.

Ragana. Nekas, nekas, gan jau pie tevis kļūs kā zirneklis.

Dēls. Es gribu viņu redzēt.

Ragana. Nevar, dēliņ. Pirms kāzu dienas nevar.

Dēls. Kāpēc? Es gribu.

Ragana. Tāpēc, ka tu apžilbsi, dēliņ!

Dēls. Es neapžilbšu.

Ragana. Nu ko tu runā! Es tādas lietas labāk zinu.

Dēls. Nē, tu nezini vis! (Grazīgi.) Pasaki – vai es kļūšu varens un briesmīgs?

Ragana. Jā, dēliņ, nu uz mata tāds – varens un briesmīgs.

Dēls. Vai mani īpašumi būs plaši un nepārredzami?

Ragana. Tik plaši un nepārredzami kā nevienam.

Dēls. Tas par maz. Es gribu, lai man pieder visa pasaule.

Ragana. Jā, dēliņ, kad tu izkūņosies, mēs gādāsim, lai tev pieder visa pasaule.

Dēls. Tas ir labi, tad es varu kādu brītiņu vēl turēt, bet trīs dienas – tas tomēr ir par daudz.

Ragana. Čuči nu, dēliņ! Trīs dienas – tas ir tieši tik, cik vajag.

Dēls. Vai, nu es gribu gulēt... (Iemieg un sāk krākt.)

Ragana. Čuči, dēliņ, čuči, vēl tikai trīs dieniņas...

Ienāk mazais vīriņš

Ragana. Ko tu te meklē?

Vīriņš. Atnācu novēlēt labunakti.

Ragana. Kas tad nu, ka uzreiz tik centīgs tapis?

Vīriņš. Atvedu tev ciemiņus.

Ragana. Kādus ciemiņus? Kas tie par ciemiņiem?

Vīriņš. Divi jaunskungi tavā mežā iemaldījušies, tad nu es šos pavazāju, pavazāju, kamēr atvedu šurp.

Ragana. Ā, tas ir labi, būs gards kumos kāzu mielastam.

Vīriņš. Tieši tā es nodomāju: būs gards kumosiņš tava dēliņa kāzu galdā.

Ragana. Kur šie ir?

Vīriņš. Tepat vien ir. Aiz durvīm gaida.

Ragana. Tas ir labi, tas ir labi. Ved tik iekšā!

Vīriņš noķīķinās un prom. Ināk Filimurrs un Mēnestiņš.

Filimurrs. Labs vakars, daiļā, cienījamā kundze!

Ragana. Vakars labs, vakars labs... No kurienes tad nākdami, jaunie cilvēki?

Filimurrs. Taisni no turienes, no kurienes tikai šķībi var atnākt.

Ragana. Tas ir labi, tas ir labi. Man patīk tādi gājēji.. Ko tad šai pusē meklēdami?

Filimurrs. Meklējam slaucamu vistu un bulli, kas olas dēj.

Ragana. Tu re! Es tādus brīnumus i dzirdējusi neesmu.

Filimurrs. Vai nu visu var saklausīt!

Ragna. Tā jau ir, tā jau ir. Vai nebūsiet nokusuši?

Filimurrs. Āre, tā jau ir īstā valoda! Kā nu ne, kā nu ne. Tā nokusuši, ka tik tikko kājas velkam.

Ragana. Tad jau, kā saka, nāksies jums piedāvāt naktsmājas.

Filimurrs. Zelta vārdi! Izsalkuši jau nu gan arī esam bez mēra.

Ragana. Tad jau vajadzēs jūs arī krietni paēdināt. Tādi izkāmējuši esat.

Filimurrs. Nekas, labā maizē mēs ātri vien atkopsimies.

Ragana. Tas ir labi, tas ir labi. Pie manis jums nekā netrūks. Vai drīzi domājat tālāk doties?

Filimurrs. Cik nu drīzi, cik nu nedrīzi...

Ragana. Man dēlam kāzas pēc trim dienām svinamas. Būsiet mīļi ciemiņi.

Filimurrs. Kad jau tik laipni lūdz, grūti atteikt.

Ragana. Tas ir labi, tas ir labi, bet nu nāciet un raugiet savu guļas vietu. Ēdieniņu, lai, turpat pienesīšu.

Filimurrs. Vai dieviņ, jums zelta sirds, tādu jau ne mūžam nevarēs aizmirst.

Ragana. Tā viņš ir, tā viņš ir, iesim nu, jaungskungi!

Visi trīs aiziet.

2. aina

Ērti iekārtota istabiņa ar divām gultām. Ienāk Ragana, Filimurrs un Mēnestiņš.

Ragana. Raugiet nu, jaungskungi, - vai būs gana ērti?

Filimurrs. Nu tik ērti, ka mūžam pieminēsim, daiļā, cienījamā kundze.

Ragana. Cik labi audzināts jaunksungs! Nu pagaidiet, tūlīt jums atnesīšu vakariņas.

(Prom.)

Mēnestiņš. Bēgsim, Filimurr!

Filimurrs. Vai tad tu negribi paēst un izgulēties?

Mēnestiņš. Gribu jau nu gan, bet vai šī būs tā īstā vieta?

Filimurrs. Šī būs tik īsta, ka īstākas nemaz nevar būt. Paraugi, cik mīkstas gultiņas.

Mēnestiņš. Toties loga nav it neviena.

Filimurrs. Bet paveries, cik jauki svecītes žib.

Mēnestiņš. Nebūs labi, Filimurr, nebūs labi!

Filimurrs. Ko niekus, Mēnestiņ, rau, kur laipnā namamāte jau ar azaidu tek.

Ienāk Ragana, nesdama bagātīgas vakariņas.

Ragana. Cienājieties nu, jaungskungi, es pēcāk atnākšu atnākšu galdu novākt.

Filimurrs. Paldies tev, cēlā būtne!

Ragana. Mieloļieties nu uz veselībiņām! (Prom.)

Mēnestiņš. Bēgsim, Filimurr, kamēr viņa domā, ka mēs ēdam.

Filimurrs. Traks esi, Mēnestiņ, - vai tev ēst nemaz negribas?

Mēnestiņš. Gribas jau nu gan, bet še man kumosi kaklā sprūdīs.

Filimurrs. Bet tu ar pieniņu tos noskalo. (Ēd.) Mēnestiņ, ēd!

Mēnestiņš. Ai, nebūs labi, Filimurr! (Ēd.)

Filimurrs. Nu, vai garšo?

Mēnestiņš. Gards jau nu gan.

Filimurrs. Un kādi rauši! Nobaudi, Mēnestiņ! Savu mūžu tāduš neesmu ēdis.

Mēnestiņš (ēzdams). Labi jau gan ir.

Filimurrs. Ai, ai, kā visa te tik nav, ko? Ēd, Mēnestiņ, ēd, kamēr lien!

Mēnestiņš. Ai, Filimurr, Filimurr...

Abi mielojas, līdz viss ir apēsts.

Filimurrs. Murr... Nu ir viss, ko sirds var vēlēties.. un vēders arī...

Ienāk Ragana.

Ragana. Nu, jaungskungi, kā smeķēja?

Filimurrs. Varen labi, vai ne, Mēnestiņ?

Mēnestiņš. Paldies!

Ragana. Vai ta nu par ko, vai ta nu par ko, jaungskungi! Man patīk, ka jums garšo. Tagad tik liecieties uz auss, lai līdz kāzām būtu gana atkopusies. (Savāc traukus un iet uz durvīm.) Es te jūs pieslēgšu, jaungskungi, lai guļot vēl kas ļauns neatgadās.

Filimurrs (Laizdamies miegā). Paldies, paldies, daiļā kundze...

Ragana iziet, aizslēgdama durvis.

Mēnestiņš. Filimurr, viņa mūs ieslēdza!

Filimurrs. Kāda vaina?

Mēnestiņš. Mēs tagad vairs nevaram aizbēgt.

Filimurrs. Nu zini, ar pilnu vēderu nav nekāda bēgšana. Man tepat ir labi.

Mēnestiņš. Filimurr, viņa taču ir Ragana!

Filimurrs. Nu un tad? Vai es tev neteicu, ka esmu liels raganu pazinējs? Labāk liecies uz auss un kārtīgi izgulies. Tad domāsim, ko darīt tālāk. (Sāk krākt.)

Mēnestiņš. Ai, Filimurr! (Nopūš sveces un ielien gultā.)

3. aina

Rīts. Tā pati istabiņa. Filimurrs un Mēnestiņš guļ gultās.

Filimurrs. Ā... Sen nebiju tik saldi gulējis.

Mēnestiņš. Mani gan murgi mocīja...

Atslēgusi durvis, ienāk Ragana.

Ragana. Labsrīts, jaungskungi! Kā dusējāt?

Filimurrs. Saldi, kundze, saldi. Tagad vēl derētu brokastu gultā nobaudīt.

Ragana. Būs, jaungskungi, būs, tūlīņ pienesīšu. (Prom.)

Mēnestiņš. Filimurr, vai tad tā var?

Filimurrs. Kāpēc gan ne? Vai nu mazums esam mocījušies. Tagad atpūtīsimies, kā nākas.

Ienāk Ragana ar brokastīm..

Ragana. Ēdiet, jaungskungi, ēdiet nu! (Prom.)

Filimurrs. Nu tā, Mēnestiņ, ķeramies klāt. (Abi ēd.) Nemaz nav sliktāk kā vakar, vai ne?

Mēnestiņš. Nav jau nu gan...

Filimurrs. Hm... Pietiks ar. (Atlaižas.)

Mēnestiņš. Man arī pietiks, es vairs nevaru ieēst.
Filimurrs. Ko nevari ieēst, to pabāz zem gultas.
Mēnestiņš. Kāpēc tā?
Filimurrs. Gan vēlāk redzēsi.

Abi samet pārpalikumu zem gultām.
Ienāk Ragana.

Ragana. Nu, jaunsķungi, vai paēdāt?
Filimurrs. Paldies, vareni paēdām.
Ragana. Ai, kādi čakli ēdāji! Labi būsiet atkopušies līdz kāzām.
Filimurrs. Varen labi.
Ragana. Ko jaunsķungi tagad vēlēsies?
Filimurrs. Atdusēties pēc sātīgām brokastīm un pēc tam – atkal pusdienas gultā.
Ragana. Tas ir labi, tas ir labi... Atdusieties vien, jaunsķungi. Pusdienas būs! (Savāc traukus un prom.)
Mēnestiņš. Filimurr, vai tu tiešām domā tā augām dienām gulēt un ēst?
Filimurrs. Un kāpēc gan ne?
Mēnestiņš. Ragana mūs nobaros un apēdīs.
Filimurrs. Nu, tas viņai tik viegli neizdosies.
Mēnestiņš. Bēgsim, Filimurr!
Filimurrs. Nu nē, Mēnestiņ! Mums šet vēl daudz kas darāms.

4. aina

Tā pati istabiņa. Nakts.

Filimurrs. Mosties, Mēnestiņ!
Mēnestiņš. Es jau nemaz neguļu. Sāni sāp no gulēšanas.
Filimurrs. Laiks ķerties pie darba. Vai tev neliekas, ka pagultē kāds grabinās?
Mēnestiņš. Grabinās gan.
Filimurrs. Nu tad paraudzīsimies, kas tur grabinās. (Ķer zem gultas.) Rokā ir! (Izvelk pelēnu.) Aizdedz vienu sveci, Mēnestiņ!

Mēnestiņš aizdedz sveci.

Pelēns. Laidiet mani vaļā! Laidiet vaļā!
Filimurrs. Ūja! Tā jau nu laidīšu. Vēl nemaz aprunājušies neesam.
Pelēns. Laidiet mani vaļā, man bail!
Filimurrs. Nebaidies, mazais! Tikai pastāsti – kas te labs pie Raganas notiek?
Pelēns. Vai tad tu mani atlaidīsi?
Filimurrs. Tad tev būs vēl viens darbiņš jāpadara. Pēc tam atlaidīšu.
Pelēns. Pilī gatavojas Raganas dēla kāzu svinībām.
Filimurrs. To mēs zinām. Kas tie ir, kas gatavojas?
Pelēns. Ragana, viņas dēls, kurš vēl nav izkūņojies, un vēl viens.
Filimurrs. Vēl viens? Kāds vēl viens?

Pelēns. Es nezinu. Kāds cilvēks.
Filimurrs. Un kur viņš ir?
Pelēns. Tepat netālu ieslēgts istabā.
Filimurrs. Tā... Šis vēl viens mums ir jāsatiek.
Mēnestiņš. Kā tad mēs viņu satiksim, ja paši esam ieslēgti?
Filimurrs. Nesaki nekā. (Pelēnam.) Vai jūs te ir daudz?
Pelēns. Peļu? Ka biezs.
Filimurrs. Un vai jūs varētu mums izgrauzt eju pie šī vēl viena?
Pelēns. Es domāju, ka varam.
Filimurrs. Nu tad jums ir jāpalīdz. Mēs te katru reizi metām ēdienu zem gultām, lai pelēm tiktu, ko panašoties, un metīsim vēl līdz kāzām, bet tikai dots pret dotu.
Pelēns. Man jāaprunājas ar māmiņu.
Filimurrs. Nu tad teci un parunā, tikai atceries, ka tas jādara žigli, mums nav daudz laika.
Pelēns. Jā, es skriešu.
Filimurrs. Nu tad skrien!

Pelēns aizskrien.

Mēnestiņš. Vai viņš atgriezīsies?
Filimurrs. Noteikti atgriezīsies.

Grabināšanās un pīkstēšana.

Filimurrs. Nu, re, klāt ir un jau grauž.
Mēnestiņš. Ka tikai Ragana neuznāk!
Filimurrs. Neuznāks. Viņa jūtas droša par mums.
Pelēns. Kārtībā, jūs varat līst.
Filimurrs. Paldies, pelēn! Uz priekšu, Mēnestiņ!

Filimurrs un Mēnestiņš pazūd zem Filimurra gultas.

5. aina

Kāda cita istaba Raganas pilī. Gultā noskumusi sēž princese Neaizmirstulīte. No pagultes izlien Filimurrs un Mēnestiņš.

Neaizmirstulīte. Ai! (Mēnestiņam.) Kas tu esi?
Mēnestiņš. Es esmu Mēnestiņš.
Filimurrs. Hm...(Palien zem gultas.)
Neaizmirstulīte. Mēnestiņš?... Kā tu šeit nokļuvi?
Mēnestiņš. Mēs kopā ar Filimurru staigājam apkārt, uzveikdami briesmas... Tā nu nokļuvām Raganas pilī... Ceļu pie tevis mums peles izgrauza...
Neaizmirstulīte. Peles?
Mēnestiņš. Jā... Vai tu baidies no pelēm?
Neaizmirstulīte. Nē... Ne sevišķi.
Mēnestiņš. Un kas... kas tu esi?

Neaizmirstulīte. Mani sauc Neaizmirstulīte... Es esmu princese... Ragana mani nolaupīja, un nu jau trīs gadus es šē dzīvoju... Viņa grib mani izprecināt savam dēlam... Bet es negribu precēties ar viņas dēlu...(Sāk raudāt.)
Mēnestiņš. Neraudi, Neaizmirstulīt! Mēs tevi noteikti izglābsim. Gan Filimurrs kaut ko izdomās. Mēs ar Filimurru uzveiksime visas briesmas...
Neaizmirstulīte. Es neraudāšu. Bet kāzas ir noliktas jau pēc divām dienām...
Mēnestiņš. Tas nekas! Divas dienas nav maz. Mēs ar Filimurru tevi izglābsim...
Neaizmirstulīte. Kas tas ir par Filimurru?
Mēnestiņš. Mans draugs.

Izlien Filimurrs

Filimurrs. Murr! Atļausiet stādīties priekšā? Esmu runcis Filimurrs.
Neaizmirstulīte. Ai, labdien!
Filimurrs. Labdien, daiļā princese, lai gan ir jau nakts. Jūs neraizējieties, viss būs kārtībā. Ja jums būtu aste, es ieteiktu to nenolaist. Ak, daiļā Murrianna!
Neaizmirstulīte. Ko jūs teicāt?
Filimurrs. Es tāpat vien gremdējos atmiņās. Nu jau tas viss sen ir aizmirsts. Es jūs ilgi neaizkavēšu. Iegaumējiet tikai vienu – mūsu tikšanās lai paliek noslēpums, nedaudz skumstiet un droši ejiet uz kāzām, jo mēs jūs izglābsim pēdējā brīdī. Visu labu, visu gaišu! Mēnestiņ, iesim! (Pom.)
Mēnestiņš. Filimurr!
Neaizmirstulīte. Neej prom, man vienai ir bail, un es tik sen neesmu redzējusi nevienu cilvēku... Nez, kā tētiņam tagad iet?... Viņš jau droši vien vairs necer mani ieraudzīt. Kur ir tavi vecāki?
Mēnestiņš. Mani vecāki ir miruši.
Neaizmirstulīte. Man māmiņas arī vairs nav.
Mēnestiņš. Nu gan man laikam jāiet. Filimurrs uztrauksies.
Neaizmirstulīte. Vai tu vēl atnāksi?
Mēnestiņš. Es nezinu. Kā Filimurrs teiks... Mēs tevi izglābsim pēdējā brīdī.
Neaizmirstulīte. Labi! Es gaidīšu.
Mēnestiņš. Ar labu nakti, Neaizmirstulīt!
Neaizmirstulīte. Ar labu nakti, Mēnestiņ!

Mēnestiņš prom.

6. aina

Filimurra un Mēnestiņa istaba.

Filimurrs. Par ko tu domā, Mēnestiņ?
Mēnestiņš. Es tāpat vien...
Filimurrs. Tā ir vislabāk. Es arī parasti domāju tāpat vien. Tad var domāt, par ko vien gribas... Rīt Ragana mūs cels kāzu galdā.
Mēnestiņš. Vai tiešām mēs ļausimies?
Filimurrs. Nevajadzētu jau nu gan ļauties.

Mēnestiņš. Es arī tā domāju... Nez, ko Neaizmirstulīte tagad dara? Rīt jau kāzas...
Filimurrs. Jā, laiks skrien ātri. Nepagūsti ne attapties, kad, še tev, kāzas klāt. Vai tu
nemaz nebaidies?
Mēnestiņš. No kā?
Filimurrs. No Raganas, protams.
Mēnestiņš. Gan jau mēs kaut ko izdomāsim.
Filimurrs. Vai tev jau ir kas padomā?
Mēnestiņš. Man? Nē. Es darīšu visu, ko tu teiksi.
Filimurrs. Varbūt bēgsim prom?
Mēnestiņš. Filimurr! Ko tu! Bet Neaizmirstulīte? Varbūt bēgsim visi?
Filimurrs. Princesei Ragana neatļaus aizbēgt. Tik un tā dzīsies pakaļ. Bez tam tava
Neaizmirstulīte nevarēs tik ātri paskriet. Bēgsim divatā!
Mēnestiņš. Nekad.
Filimurrs.. Kāpēc ne?
Mēnestiņš. Es vai nu izglābšu Neaizmirstulīti, vai arī miršu.
Filimurrs. Pareizi, Mēnestiņ, nu tu runā kā īsts vīrs.
Mēnestiņš. Un tu? Ko tu darīsi?
Filimurrs. Zināma lieta, palīdzēšu tev. Vai tu par to šaubies?
Mēnestiņš. Ak, Filimurr, Filimurr!
Filimurrs. Labi. Mums ir jāsatavojas rītdienas kāzām.
Mēnestiņš. Viegli nebūs.
Filimurrs. Tik visvarenas tās Raganas nemaz nav. Parasti viņām ir daži noslēpumi, kuros
slēpjas viss viņu spēks. Šai, šķiet, ir trīs, no kuriem divus mēs jau zinām.
Mēnestiņš. Bet trešais?
Filimurrs. Paļausimies uz laimi. Drosmīgos laime nekad neatstāj. Ei, pelēn!

Ieskrien pelēns.

Pelēns. Jūs mani saucāt?

Filimurrs. Jā, mazais! Ir darbiņš. Izgrauziet Raganas svētku zālē vairākus caurumus
sienās, bet tādus, lai mēs ar Mēnestiņu pa tiem varētu izlīst, bet Ragana ne.
Skaidrs?

Pelēns. Skaidrs, es skrienu. (Prom.)

Mēnestiņš. Bet mēs?

Filimurrs. Mēs liksimies atpūsties, lai rīt jau agri būtu augšā. Ar labu nakti, Mēnestiņ!

Mēnestiņš. Ar labu nakti, Filimurr!

Abi salien gultās.

Filimurrs. Ak, Murrianna, Murrianna...

7. aina

Raganas svētku zāle. Ragana un viņas dēls, kas pagaidām vēl kūniņā.

Dēls. Au, nemaz vairs nevar izturēt!

Ragana. Turies, dēliņ, turies, tūlīt jau būs.

Dēls. Nu nemaz vairs nevaru. Tik ilgi jau esmu cieties. Kad es beidzot tikšu ārā no tās nolāpītās kūniņas?

Ragana. Tūlīt, tūlīt dēliņ, kuru katru acumirkli.

Dēls. To acumirkļu jau ir tik daudz, ka nevar saskaitīt.

Ragana. Plīst! Tu redzi, plīst.

Dēls. Tā kā vieglāk kļūst.

Ragana. Plīst, dēliņ, plīst tūlīt jau būs!

Dēls. Nu, ātrāk!

Ragana. Nu mazliet paspied!

Dēls. Man nav spēka spiest.

Ragana. Nu mēģini, mēģini!

Kūniņa plīst un visā augumā parādās Raganas dēls – īsts briesmonis.

Ragana. Dēliņ!

Dēls. Nu tad beidzot!

Ragana. Tik ilgi šo brīdi gaidījām.

Dēls. Jā, nu tas reiz ir klāt. Kur mana līgava?

Ragana. Pacieties, dēliņ, drīz jau nāks.

Dēls. Es negribu ciesties. Kur viņa ir?

Ragana. Tā nevar, dēliņ, visam savs laiks. Pacieties līdz kāzu brīdim, tad tu būsi pilnīgs valdnieks pār visu.

Dēls. Labi jau, labi, tikai ātrāk.

Ragana. Es jau skrienu, dēliņ! Pag, nomiegšu tos divus, lai var žigli likt galdā. Nu jau būs gana uzbarojušies. (Prom.)

Dēls (ierauga spoguli). Spogulis... palūkosimies! Kāds es esmu? Uh! Sen neko tik skaistu neesmu redzējis... nez, vai līgava maz būs tāda skaistuļa cienīga?

Uzskrien Ragana.

Ragana. Aizbēdzis! Aizbēdzis! Pa peļu caurumiem aizbēdzis...

Dēls. Kas aizbēdzis?

Ragana. Cepetis! Kāzu cepetis aizbēdzis...

Dēls. Kā? Tad man būs kāzas bez cepeša? Nu, paldies!

Ragana. Labi, labi, gan jau kaut ko sagrabināsim. Tagad galvenais – ātri jāappecas, kamēr arī līgava nav aizbēgusi.

Dēls. Ko? Līgava aizbēgusi?

Ragana. Pagaidi, pagaidi, es skrienu skatīties. (Prom.)

Dēls. Drāzies! Drāzies Un bez līgavas manās acīs vairs nerādiēs!

Uzskrien Ragana, vilkdama aiz rokas Neaizmirstulīti.

Ragana (Neaizmirstulītei). Nāc nu, nāc žigli pie vīra! (Dēlam.) Re, kur ir, ne nu bēgusi, nekā. Pacietīgi savu līgavaini trīs gadus gaidījusi. Iegrieziet nu viens otram pirkstiņā – un lieta darīta

No cauruma sienā izlien Filimurrs.

Filimurrs. Kas nu tās par kāzām bez lieciniekiem?

Ragana (pēc pārvarētā izbrīna). Tev taisnība, jaunskungs, nāc tik nu šu, būsi par liecinieku.

Filimurrs. Es jau nāktu, bet esmu tā nobarojies, ka nevaru tik tālu aiziet.

Ragana. Nu tad es tevi atnesīšu. (Metas virsū Filimurram.)

Filimurrs pazūd caurumā, bet Ragana atsitas pret sienu.

Ragana. Vai! Ak tu draņķi!

Otrā pusē no cauruma parādās Mēnestiņš.

Mēnestiņš. Tik jauks laiks, ka nemaz vairs negribas gulēt.

Ragana metas viņam virsū, bet tāpat ieskrien sienā. Tad vaidēdama atstreipulo uz skatuves vidu. Vienlaikus parādās gan Filimurrs, gan Mēnestiņš.

Filimurrs un Mēnestiņš. Daudz laimes!

Ragana (Dēlam). Ķer cepešus!

Abi metas viens otram pretī un saskrienas.

Ragana. Vai, ķer tu to, es šito!

Dēls. Vai! Es jau ķeru.

Skrien katrs savam pakaļ un tāpat atsitas pret sienu. Abi vaid.

Filimurrs. Kas tad nu abiem kaiš?

Mēnestiņš. Tā iet, kad tik nešpetni auļo.

Filimurrs. Jā, kāzās vajag visu bez steigas.

Ragana. Nu pagaidiet jūs man! Ei, Pirmais noslēpum, šurp!

Satumst. Parādās Zeltači.

Ragana. Metieties viņiem virsū! Izdedziniet acis!

Zeltači sāk draudīgi riņķot.

Filimurrs. Vai! Tie taču mūsu vecie paziņas Zeltači.

Zeltači. Viņš nosauca mūsu vārdu... Mēs vairs nevaram viņam izdedzināt acis.

Ragana. Ak jūs, murļaki, nodevāt manu pirmo noslēpumu!

Zeltači ladinās un vaimanā.

Ragana. Prom! Prom no manām acīm, draņķi tādi!

Zeltači pazūd pazūd, kļūst gaišāks.

Filimurrs. Nu? Kas būs tālāk?

Mēnestiņš. Jā, mēs ar nepacietību gaidām.

Ragana. Tālāk... tālāk... Tūlīt jūs redzēsiet, kas būs tālāk. Ei, Otrais noslēpum, šurp!

Atkal satumst, parādās melnais kumeļš.

Ragana. Klūpi viņiem virsū! Saspārdi gabalos! Sakod līdz nāvei!

Melnais kumeļš krākdams paceļas pakaļkājās.

Filimurrs. Sveiks, Nešpetnais! Vai tu arī esi kāzās ielūgts?

Nešpetnais iezviegdamies atkāpjas.

Ragana. Kas nodeva manu Otro noslēpumu? Prom! Prom, kleperi!

Nešpetnais pazūd. Atkal kļūst gaišāks

Ragana. Nu pagaidiet jūs man!

Filimurrs. Mēs jau gaidām.

Mēnestiņš. Jā, rādi, kas būs tālāk.

Ragana. Būs, būs arī tālāk. Ei, mans Trešais noslēpum, šurp!

Ierodas mazais vīriņš. Visapkārt sabiezē palsa migla.

Vīriņš Vai tu mani sauci?

Ragana. Jā, Vai tu neesi kādam atklājis savu noslēpumu?

Vīriņš. Nesmu gan. (Ieķiķinās.)

Ragana. Tad ņem, vadā, vazā viņus pa purviem un mežiem, kamēr nobeidzas bezspēkā,
pēc tam stiep šurp, lai es viņus nodīrāju!

Neaizmirstulīte. Mēnestiņ!

Ragana. Ha, hā, tev viņu žēl, tu nekrietnele! Nekas, gan tu arī dabūsi savu tiesu.

Zirneklim līdzīga kļūsi. Vadā viņus, vazā!

Vīriņš. (Filimurram un Mēnestiņam). Nāciet, nāciet nu man līdz!

Filimurrs paķer sitamo un paceļ to vīriņam virs galvas.

Ragana. Frici, sargies!

Filimurrs. Ej mājās, Frici!

Fricis (Raganai). Nu, ko tu izdarīji? Pati savu Trešo noslēpumu atklāji.

Ragana vaimanā, dēls gaudo viņai līdzi.

Fricis. Ko nu vairs vaimanāt, ko nu vairs gausties. Kas izdarīts, izdarīts. Neesmu es vairs tavā kalpībā. Kopš šī brīža tev būs jāklausa man...

Fricis aiziet. Ragana un dēls kā apmāti viņam seko. Kļūst gaišs.

Neaizmirstulīte. Mēnestiņ...

Mēnestiņš. Neaizmirstulīt...

Abi. Paldies tev, Filimurr!

Filimurrs. Ak, ko nu es... Labāk dosimies pie princeses tēva.

8. aina

Rīts. Neaizmirstulītes tēva pilī. Filimurra apartamenti. Filimurrs pamostas. Izstaipās. Nožāvājas.

Filimurrs. Kur es atrodos? Ak tā, pareizi! Neaizmirstulītes tēva pilī... Nu jā. Vakar taču Mēnestiņš ar Neaizmirstulīti apprecējās. Murr, tās tik bija kāzas! Ak, Murrianna, Murrianna! Nu tas viss jau sen aizmirsts.

Ienāk sulainis livrejā.

Sulainis. Vai kungs jau pamodies?

Filimurrs. Jā, kungs tiešām ir pamodies.

Sulainis. Vai kungs vēlas ēst?

Filimurrs. Nē, kungs vakar tā pieēdās, ka šodien ēdienam pat virsū skatīties negrib.

Sulainis. Jaunais pāris vēlas pie kunga ienākt. Vai kungs pieņems?

Filimurrs. Bet kā gan citādi? Ar lielāko prieku!

Sulainis. Klausos, kungs! (Prom.)

Filimurrs. Kungs... kungs... Sāk jau apnikt. Kaut kas nav tā, kā vajag.

Ienāk Mēnestiņš un Neaizmirstulīte.

Abi. Labrīt, Filimurr!

Filimurrs. Labrīt, Neaizmirstulīt, labrīt, Mēnestiņ!

Mēnestiņš. Kā jūties, Filimurr?

Filimurrs. Draņķīgi, man jums jāsaka.

Neaizmirstulīte. Kā tad tā?

Filimurrs. Jūs neapvainojieties. Te viss ir labi un patīkami, visi izturas pret mani cienīgāk nekā pret pašu valdnieku, bet... Eh! Briesmu trūkst. Trūkst piedzīvojumu.

Nevienam nevajag aizstāvēt, nevienam nevag palīdzēt... Nu neņemiet ļaunā, bet man nav pa prātam šāda dzīve.. Kāds labums būs no runča, kas to vien darīs kā slaistīsies pa pili un barosies? Nedusmojieties! Es jūtu, ka tālumā mani kāds sauc – kāds nelaimīgais, kas ir iekūlies ķezā. Man jāiet... Palieciēt sveiki!

Neaizmirstulīt un Mēnestiņš. Filimurr!

Filimurrs. Nevajag. Citādi es vēl apraudāšos.

Neaizmirstulīte un Mēnestiņš saskatās

Mēnestiņš. Mēs iesim tev līdzī, Filimurr!

Filimurrs. O, nē! Jums ir jāpaliek. Jums šepat vēl daudz kas paveicams. Eh, būtu vēl mana Murrianna... Jūs domājat, ka tad es pa pasauli blandītos? Nu jau tas viss sen aizmirsts... Dzīvojiet laimīgi! Ja jums kādreiz klāsies slikti, es to jutīšu un būšu klāt.

Mēnestiņš. Un, ja mēs jutīsim, ka tev klājas slikti, arī mēs steigsimies palīgā.

Filimurrs. Būs jau labi! Es aizeju. (Prom.)

Mēnestiņš un Neaizmirstulīte pieskrien pie loga.

Neaizmirstulīte. Re, kur viņš aiziet! Filimurrs...

Abi. Uz redzēšanos, Filimurr!

Filimurra balss. Galvenais – nenolaidiet astes!

Neaizmirstulīte un Mēnestiņš māj.

9. aina

Skan kāda tautas dziesma. Dziedādams iet Filimurrs. Iespējams, ka lec saule.

BEIGAS